

Vormingsmodule dooppastoraal

Samen vieren

AVOND 2

1. Starten

Doop ons, Heer, in levend water

ZJ 607, t.: A.F. Troost, m.: L. Lahaije

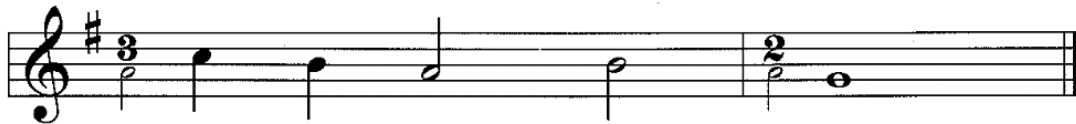
1. Doop ons, Heer, in le - vend wa - ter, o - pen
2. Zien - de zijn wij blind ge - bo - ren, spre - kend
3. Uit uw Geest op-nieuw ge - bo - ren zien wij

1. oog en oor en mond;
2. stom en ho - rend doof,
3. ver in het ver - schiet,

1. wie zich baadt in uw ge - na - de hoort en
2. op - ge - slo - ten en ver - lo - ren in ons
3. ho - ren wij met ei - gen o - ren hoe wij

1. ziet en zingt ter - stond.
2. don - ker on - ge - loof.
3. zin - gen: een nieuw lied!

- Korte terugblik avond 1 over 'Verkondigen en communiceren'
- De liturgische viering is *verkondiging*. De schoonheid van de liturgie evangeliseert ons (vgl. EG 24), omdat ze een ervaring biedt van het geloof.
- De liturgie, ook de doopviering, is ook een vorm van *communicatie*. Doel: communicatie vanuit God met ons en van ons met God mogelijk maken.
- Kansen, knelpunten en uitdagingen ...

2. Gesprek

- Wat is in jouw ervaring het sterkste moment uit de doopliturgie? Waarom?

.....

.....

- Wat vind je moeilijk aan de doopviering? Waarom?

.....

.....

3. Kort getuigenis

- Het filmpje met het hele getuigenis wordt ter beschikking gesteld vanaf avond 3.

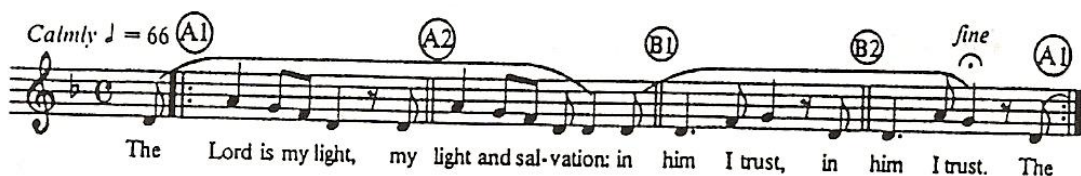
4. Impuls. De partituur van de doopviering

A) Een partituur

- Via dit *initiatiesacrament* ga je bij Jezus en zijn Kerk horen.
- Hoe er in de r.-k. kerk gedoopt wordt, staat beschreven in de 'orde van dienst'. Je kan deze best vergelijken met een muziekpartituur: 'slechts' een middel, maar wel een noodzakelijk vertrekpunt. Voor een sprekende uitvoering is een goede kennis van de partituur nodig.
- Paus Franciscus in de apostolische brief *Desiderio Desideravi*
'De liturgie (...) neemt ons bij de hand, samen, als gemeenschap, om ons te leiden naar het mysterie (van God) zoals het Woord en de sacramentele tekenen ons dat openbaren.' (DD 19)
- Een praktijkbericht uit Ninove

B) Een sprekende opbouw

- Waartoe nodigt de partituur van de doopviering ons uit?¹
- De vorm: een vierluik (zie schema verder: kolom 1)
 - o de doopviering
 - o de dienst van het woord
 - o de openingsritus of 'ontvangst'
 - o de slotritus
- De bedoeling (kolom 2)
- Elk deel heeft zijn eigen locatie (kolom 4). Die vier haltes zijn, net als de bewegingen ertussen veelzeggend.
- De orde van dienst mikt op een *ervaring*. De liturgie vraagt ons daarom iets te *doen* en ons daar vervolgens innerlijk op af te stemmen
 - o 'Mens concordet voci' (Benedictus van Nursia)
 - o 'Zeg niet wat je doet, maar doe wat je zegt' (L.-M. Chauvet)
 - o 'Een christen gelooft niet alleen met zijn hoofd, maar ook met zijn voeten' (J. Gelineau)
- Het geloof is geen leer, maar een *weg*. Geen discours, maar een parcours. Dat is wat we in de doopliturgie ervaren. We sluiten ons aan bij Israël, bij de leerlingen van Jezus. We zijn pelgrims die 'op aarde geen blijvende woonplaats hebben' op weg naar 'de stad van de toekomst' (Heb 13,14).
- Gaandeweg overkomt er ons iets ... (kolom 5)
- Om de partituur goed te vertolken:
 - o Stappen als uitdrukkingshandelen ('processie')
 - o Kinderen betrekken
 - o Zingen

- Troeven:
 - o beweging en afwisseling
 - o ervaring van de betekenis van de doop en van de weg van een christen
 - o kennismaking met de pijlers van het geloof voor alle aanwezigen

¹ Een deel van de Orde van dienst is *online* terug te vinden via de website van de ICL, via de rubriek 'bijzondere vieringen', ofwel rechtstreeks: <https://www.kerknet.be/icl/artikel/orde-van-dienst-voor-de-doop-van-een-kind>

	WAT IS DE BEDOELING	WAT GEBEURT ER	WAAR GEBEURT HET	WAT OVERKOMT MIJ
Ontvangst	Een nieuw familielid onthalen	Begroeting Naamgeving Dialogo met ouders, peters, meters Bekruising	Portaal	Hier word ik pelgrim .
Dienst van het woord	Het geloof voeden, de Schrift ontdekken als 'lamp voor onze voet' Bidden	Schriftlezing(en) Homilie Voorbede Litanie Gebed om kracht in de strijd tegen het kwaad en handoplegging	Ambo	Hier word ik luisteraar naar Gods Woord.
Doopviering	Delen in Jezus' Pasen, opgenomen worden in Gods volk	Zegengebed over het water Verzaking en geloofsbelijdenis Doop Zalving met chrisma Overreiken doopkleed Overreiken doopkaars Effeta	Doopvont Doopruimte	Hier word ik kind van de drie-ene God en lidmaat van het lichaam van de Kerk
Slotritus	Vooruitlopen op de volle initiatie: tafelgemeenschap met Jezus als Gastheer, en op het hemels gastmaal	Onzevader Zegen Wegzending	Altaar	Hier ligt mijn bestemming .

C) *Kostbare elementen uit de partituur van de orde van dienst (zie kolom 3)*

- Onthaal aan het portaal
 - 'een belangrijk gebeuren', 'hartelijk'
 - Een vraag aan de ouders: 'Wat verlangen *jullie?*', een opdracht voor de doopcatechese ...
 - Een engagement: 'Jullie verbinden er zich toe jullie kind op te voeden in geloof'
 - Gods engagement in Jezus: kruisje op het hoofdje

- Woorddienst
 - Grote verrijking sinds Tweede Vaticaans Concilie. Tweeluik met de doop zelf. Altijd weer de 'eerste' halte op het parcours van het christelijk leven.
 - Eén of twee lezingen (evt. psalm) uit de Schrift.
 - Een lector uit de parochie?
 - Zintuiglijke van liturgie benutten: lezen uit het lectionarium of de Bijbel maakt veel meer duidelijk dan het geprinte boekje
 - Korte homilie: wat laat de lezing zien over wat zich zo meteen in de doop zal voltrekken?
 - Woorddienst is dialogaal: wij antwoorden door voorbede (en evt. de litanie). Evt. één of meerdere intenties voorbereid door familie. Wel blik openhouden (kerk, wereld)
 - Litanie: de hele familie van de Kerk vragen om de dopeling te steunen

- Gebed om bevrijding van de machten van het kwaad ('exorcisme').
 - Het kwaad bestaat. Hopelijk komen onze kinderen niet in de ban. Dit is precies waar Jezus ons vrij van maakt.
 - Een gebaar in stilte ...

- Zegening van het doopwater en doop
 - Steeds dit 'eucharistisch gebed' van de doop bidden (uitz.: Paastijd)
 - De doop van dit kind is ingebed in de grote heilsgeschiedenis van schepping en bevrijding ('anamnese').
 - Door dit gebed wordt het water drager van Gods heiligende Geest ('epiclese'). Zonder dit gebed wordt de doop magie.
 - Hoe kan ik het als voorganger zo bidden dat mensen zich betrokken weten?
 - Bij de doop zelf moet water een *zichtbaar* en *hoorbaar* teken zijn (zintuigenliturgie)

- De verklarende rituelen
 - Verbeelden (!) de verandering die het doopsel gerealiseerd heeft. Weer wordt het kindje zelf aangesproken
 - Chrisma: lidmaat van de Gezalfde. Zalving in stilte, rustig.

- Doopkleed: 'Bekleed u met de nieuwe mens', een grote waardigheid omwille van Christus, vgl. albe.
 - Doopkaars: Christus is het licht, de dopeling is geroepen 'kind van het licht' te worden. Ook ouders/peter/meter worden aangesproken: 'Het is jullie taak het licht brandend te houden.'
 - Effeta: hopelijk wordt de gedoopte een 'luisteraar van het Woord' (oren) en iemand die zo zelf tot een persoonlijke belijdenis komt (mond)
- Onzevader en zegen
- Naar hart van de liturgische ruimte, hier wordt een groepje mensen 'volk van God'
 - Inleiding tot Onzevader roept voltooiing van de initiatie in de eucharistie op.
 - Rond het altaar staan, want de kring zelf wordt nu 'teken': mensen van goede wil, door Christus verzameld.
 - Zegen: eerst moeder en kind, dan vader, dan aanwezigen.

D) Drie punten die bijzondere aandacht vragen

1) Hoe de doopvont laten spreken?

- De OvD vraagt een '*waardige ruimte*'. Ze moet '*goed zichtbaar*' zijn. Ze is een heilige plaats. Een permanente plaats: je word herinnerd aan wie je bent.
- Zestig jaar na het concilie wordt het tijd hierin te investeren.
- Buiten de Paastijd staat de *Paaskaars* hier

2) Waar is de parochiegemeenschap?

- Hoe kan een familie blij zijn iemand in haar midden op te nemen, maar tegelijk afwezig zijn?
- Enkele parochianen zouden kunnen instaan voor de zang en mee mogelijk maken dat de viering initiërend wordt (voorganger alleen kan dit niet).
- Zegening van ouders met kindje tijdens zondagsviering vooraf vangt al iets op. Ook dopen in de zondagseucharistie (zie verder).

3) Hoe zodanig vieren dat een ontdekking mogelijk wordt?

- 'We moeten alles aanpassen want de mensen staan er te ver af' Vgl. *Praenotanda* over het doopsel van kinderen, 7b: 'aansprekende viering, aangepast aan omstandigheden en wensen van de familie', 'de bedienaar zal de orde van dienst nauwkeurig en met eerbied volgen', 'een menselijke en hartelijke houding aannemen tegenover alle aanwezigen'
- Gastvrijheid: het geloof niet veronderstellen, het geloof ook niet opdringen, *wel er zelf in gaan staan* en uitnodigen.

- De liturgie kan niet opvangen wat in de pastoraal gemist wordt:
 - Het is belangrijk dat ouders (en peter en meter) openstaan voor de doop als sacrament (vgl. onderscheiding, zie avonden 1 en 3)
 - Ze zijn best voorbereid op de liturgie (vgl. tweede groepscatechese in de parochiekerk, zie avond 3)
- Opletten voor klerikalisme, paternalisme
- ‘Aanpassen’ in de liturgie betekent niet schrappen wat mogelijk nieuw of vreemd is, wel een ontdekking mogelijk maken.
- De echte uitdaging: hoe kan ons vieren, bidden, spreken, handelen, ... de ervaring waarin de orde van dienst ons wil laten delen zo goed mogelijk oproepen?

5. Gesprek per parochie

a) Welk element van de doopviering is vanavond meer gaan spreken?

.....

b) Hoe kunnen we in onze parochie werk maken van onderstaande drie stappen?

- De ruimte van de kerk beter gebruiken: de diverse plekken (portaal, ambo, doopvont, altaar) en de processies

.....

- Inzetten op een permanente, goed zichtbare, mooie doopvont of doopruijnte

.....

- Zoeken naar hoe er een aanwezigheid vanuit de parochiegemeenschap kan zijn om een ‘gedragen’ doopviering mogelijk te maken

.....

- c) Waarover wil je graag nog meer toelichting? Waarbij kunnen we jullie vanuit het bisdom nog beter ondersteunen? (hier: focus op de liturgie) – zie *apart blaadje*

6. Nog enkele pastorale kwesties rond de doopviering

- Over *hoe* en *waar* dopen. Vgl. de *Oriëntatienota voor de nieuwe parochie* (2021)
 - De doop is een initiatiesacrament en wordt gevierd op de plek waar de initiatie zal verderlopen, dus waar de gemeenschap op zondag samenkomt om eucharistie te vieren.
 - In de regel gaat het om gemeenschappelijke doopvieringen.
 - Dit is al één element dat de kerkelijke viering doet verschillen van een familiale bijeenkomst.
 - Het biedt ook kansen dat er ondersteuning komt vanuit de parochie.

- Dopen in de *zondagseucharistie*
 - Grote troef: de gemeenschap is erbij, als familie én als 'catechist'.
 - (Nog) niet consequent doen, omdat er nog veel dopelingen zijn.
 - Beperkte 'impact' op de viering:
 - Ritus 'ontvangst' bij begin viering. Familie(s) mee naar voor in intredeprocessie
 - Link leggen in de homilie (kan ook kort)
 - Doopviering zelf na de homilie
 - Een intentie bij de voorbede

- *Ingroeivieringen* met zegen van de dopeling. Zie ook voorbeeld. (Zie achter in bundel)
 - Bij de verwelcoming aan het begin van de viering, deze familie(s) bijzonder verwelkomen.
 - Na geloofsbelijdenis komen ouders met kindje naar voor (zij zijn gericht naar altaar, priester komt voor altaar staan)
 - Vragen van de naam van het kindje
 - Zegengebed met uitgestrekte armen
 - Kruisje door voorganger

- Dopen van kinderen *naar aanleiding van de eerste communie*:
 - Voorbereiding (catechese) komt volgende keer aan bod
 - Liturgisch: aangepaste orde van dienst 'voor de viering van de initiatiesacramenten op schoolleeftijd' (ICL, 2001).
 - Twee opties. In drie stapjes (voorkeur)

- Viering 1 met opname onder de geloofsleerlingen
 - Viering 2 met overdracht geloofsbelijdenis en Onzevader en zalving met catechumenenolie
 - De viering van de initiatiesacramenten
- (Of in één viering als de verschillende stappen niet mogelijk zijn.)

7. Afronden

8. Dagsluiting

9. Ontmoeting bij een drankje

10. Wel thuis

BIJLAGE. VOORBEELD VAN EEN ZEGENGEBED TIJDENS DE ZONDAGSE EUCHARISTIEVIERING

Bij het begin van de viering, bij de **verwelkoming**, worden bijzonder de ouders met hun kindje vermeld. De naam van het kindje wordt pas later vermeld (zie verder)

De **zegen** vindt plaats na de geloofsbelijdenis. Dan worden de ouders met het kindje naar voor uitgenodigd. De priester komt voor het altaar staan (er wordt een microfoon voorzien). Zij die gezegend worden staan in een halve kring naar het altaar gericht. De **naam** van het/ieder kindje wordt gevraagd. Met uitgestrekte handen bidt de priester bijv. het volgende gebed:

God,
we vragen uw zegen
over deze kinderen en hun ouders
die zich voorbereiden op het doopsel.
Laat uw Geest bij hen wonen.
Laat uw liefde hen begeleiden.
Laat uw kracht hen sterken.
Laat uw wijsheid hun hart vervullen.
Laat uw zegen rusten op hen,
en op allen die hen zullen begeleiden.
We vragen het U,
gelovend in uw woord,
hopend op uw kracht,
gesterkt door uw liefde,
door Christus, onze Heer. **Amen.**

De priester leidt nu het kruisje in. De ouders kunnen dit thuis ook kunnen doen ('God zegene je en beware je'). Hij geeft nu elke dopeling apart een kruisje op het hoofd. Nadien gaan allen terug naar hun plaats.

Bij de **voorbede** die volgt is er nog een intentie voor allen die zich voorbereiden op een sacrament, bijzonder deze ouders en de betrokken meters en peters.